

Enligt sändlista

Verksamhetsnamn **ESS European Spallation**
Handläggare: **Source**
Telefon: **Rasmus Trymander**
E-post: **+46465405207**
Diariernr.: **rasmus.trymander@rsyd.se**
Externt diariernr.: **M209/00862/Ke**

Verksamhetsnummer: **11120**
Verksamhetsadress: **Stora Algatan 4**
Kommun: **Lund**
Fastighetsbeteckning: **ÖSTRA ODARSLÖV 13:5**

Yttrande över utredningen Ny kärntekniklag- med förtydligt ansvar (SOU 2019:16)

Räddningstjänsten Syd har tagit del av insända handlingar och har följande yrkande:

1. Att ändra kopplingarna mellan kärntekniklagen och lag (2003:778) om skydd mot olyckor för att förtydliga statens ansvar för utsläpp av radioaktiva ämnen i sådan omfattning att särskilda åtgärder krävs för att skydda allmänheten enligt följande förslag:

Nuvarande reglering

6 § Vid utsläpp av radioaktiva ämnen från en kärnteknisk anläggning i sådan omfattning att särskilda åtgärder krävs för att skydda allmänheten eller då överhängande fara för ett sådant utsläpp föreligger skall den myndighet som regeringen bestämmer ansvara för räddningstjänst.

I 10 § lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet finns bestämmelser om skyldighet för innehavare av kärnteknisk anläggning att vidta de åtgärder som behövs för att upprätthålla säkerheten vid anläggningen.

Förslag på ny reglering

6 § Vid utsläpp av radioaktiva ämnen från en anläggning *i beredskapskategori 1 eller 2 enligt strålskyddslagen* i sådan omfattning att särskilda åtgärder krävs för att skydda allmänheten eller då överhängande fara för ett sådant utsläpp föreligger ska den myndighet som regeringen bestämmer ansvara för räddningstjänst.

I 2 kap. kärntekniklagen (2021:000) finns bestämmelser om skyldighet för *tillståndshavare* av kärnteknisk anläggning att vidta de åtgärder som behövs för att upprätthålla säkerheten vid anläggningen.

2. Om yrkandet i punkt 1 inte får gehör, yrkar Räddningstjänsten Syd på ändring av 4 kap. 15§ förordning av skydd mot olyckor enligt följande:

15 § Länsstyrelsen ansvarar för räddningstjänst vid utsläpp av radioaktiva ämnen enligt 4 kap. 6§ lagen (2003:778) om skydd mot olyckor och för sanering efter sådana utsläpp som avses i 4 kap. 8 § första stycket samma lag.

15 § Länsstyrelsen ansvarar för räddningstjänst vid utsläpp av radioaktiva ämnen enligt 4 kap. 6§ lagen (2003:778) om skydd mot olyckor och för sanering efter sådana utsläpp som avses i 4 kap. 8§ samma lag.

Motivering:

Begreppet kärnteknisk anläggning har en central betydelse för säkerhet och ansvar vid räddningstjänst och sanering vid radiologiska nödsituationer enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor. Historiskt har begreppet fungerat väl för att skilja ut verksamheter med risk för betydande radiologiska utsläpp. Staten, genom länsstyrelsen, har ansvarat för räddningstjänst och sanering för denna typ av händelser. Merparten av den rättsliga reglering som finns gällande beredskap, räddningstjänst och sanering i lag, förordning och föreskrifter baseras på om en verksamhet inkluderas i begreppet kärnteknisk anläggning eller inte.

Genom etableringen av European Spallation Source ERIC AB (ESS), får Sverige en anläggning som inte omfattas av begreppet kärnteknisk anläggning men som kommer att få en inneboende fara för radiologiska utsläpp. ESS är speciell i den bemärkelsen att det den enda anläggning i beredskapskategori II som inte samtidigt är en kärnteknisk anläggning. Detta innebär att den inte omfattas av det statliga räddningstjänstansvaret enligt 4 kap. förordning om skydd mot olyckor. I jämförelse med övriga anläggningar med motsvarande riskbild framstår ESS som tämligen oreglerad, med bristande tydlighet i väsentliga ansvarsfrågor, inte minst gällande statens ansvar för sanering och information till allmänheten.

Räddningstjänsten Syd anser utsläpp av radioaktiva ämnen i sådan omfattning att särskilda åtgärder krävs för att skydda allmänheten borde jämföras med utsläpp från kärntekniska anläggningar av följande skäl:

- Likvärdighetsprincipen. Portalparagrafen i lagen om skydd mot olyckor slår fast att lagen syftar till ett likvärdigt och tillfredställande skydd mot olyckor. Den nuvarande rättsliga regleringen ger betydligt sämre förutsättningar för ett likvärdigt skydd mot olyckor för ESS jämfört med de kärntekniska anläggningarna trots att de har likvärdig riskbild. SSM, MSB och Länsstyrelserna förfogar årligen över statliga medel för att utveckla beredskapen för radiologiska utsläpp på statlig nivå. Det ger helt andra möjligheter till nätverkande, utbyte, utveckling och kompetensutveckling jämfört med en enskild kommunal räddningstjänst. Paragraferna FSO 29§ som reglerar bistånd och personalberedskap och FSO 30§ som reglerar rådgivning och stöd från SSM omfattar inte heller ESS. Det finns inte heller något krav i lag eller förordning på program för räddningstjänsten enligt FSO kap. 21§.
- Samhällsekonomisk kostnadseffektivitet. Länsstyrelsen i Skåne län, MSB och SSM har under decennier haft årliga anslag för att bygga upp, utveckla och hålla en beredskap för statlig räddningstjänst och sanering vid radiologiska utsläpp till skydd av allmänheten. Istället för att nyttja denna befintliga resurs faller kostnaderna på den kommunala räddningstjänsten. Det är inte rationellt att först lägga avsevärda statliga skattemedel på en statlig beredskap och att kommunen sedan ska bygga upp motsvarande beredskap på kommunal nivå.
- Onödig gränsdragningsproblematik. För de kärntekniska anläggningarna i hotkategori I och II ligger ansvaret både för räddningstjänst enligt LSO 4 kap 6§ och sanering på Länsstyrelsen. För ESS ligger räddningstjänstansvaret på den kommunala räddningstjänsten medan ansvaret för sanering i dagsläget är högst oklart. Eftersom ESS inte är en kärnteknisk anläggning, innebär det att det i dagsläget inte finns någon utpekad statlig myndighet för sanering vid en olycka vid ESS. Genom att ansvaret för räddningstjänst ligger på den kommunen och saneringsansvar på staten, uppstår onödig och olycklig gränsdragningsproblematik. Även bestämmelserna gällande information till allmänheten blir otydliga, och riskerar därför att falla mellan stolarna. Slutligen kan det vid avslutandet av den kommunala räddningsinsatsen finnas ett behov av tydlighet i vilken statlig myndighet som ansvarar för saneringen.

Om yrkandet om ändring av LSO 4 kap. 6§ inte får gehör, yrkar Räddningstjänsten Syd på att regeringen åtminstone utser en ansvarig statlig myndighet för sanering vid en olycka på ESS. Det är en viktig förutsättning för pågående beredskapsplanering för ESS att det statliga saneringsansvaret regleras.

Adress	Telefon	Internet	Fax
Box 4434 203 15 Malmö	046-540 46 00	www.rsyd.se	046- 13 27 58 040- 97 58 01

Underlag

Följande handlingar har legat till grund för Räddningstjänsten Syds yttrande:

- Ny kärntekniklag- med förtydligt ansvar, SOU 2019:16

I ärendet har förbundsdirektör Linda Kazmierczak varit beslutande och brandingenjör Rasmus Trymander föredragande. I ärendets slutgiltiga handläggning har även chef för enheten samhällssäkerhet Louise Bengtsson deltagit.

Beslutande:

Linda Kazmierczak
Förbundsdirektör

Föredragande i ärendet

Rasmus Trymander
brandingenjör

Sändlista:

m.remissvar@regeringskansliet.se

conny.hagg@regeringskansliet.se

Adress

Box 4434
203 15 Malmö

Telefon

046-540 46 00

Internet

www.rsyd.se

Fax

046- 13 27 58
040- 97 58 01

